بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

બેશક નમાઝ ઉનકે મુકર્રરહ વકત પર પઢના
મૌમિનો પર ફર્ઝ કી ગઈ હય. (અલ કુરઆન)

નમાઝ ઈસ તરહ પઢો
જૈસે મુજે પઢતે હુએ દેખ રહે હો (હદીષ)

નબી (સ.અ.વ.) કી

નમાઝ કા તરીકા

મૌલાના શહાબુદીન સલફી

: નાશિર :

''જમ્ઈયત અહલે હદીષ શહેર સુરત''
મસ્જિદ અહલે હદીષ,
લુહાર શેરી, સગરામપુરા, સુરત-૩૯૫૦૦૨.

 :: તરતીબે મઝામીન :: 

નામ કિતાબ : નમાઝ કા તરીકા
સન ઈશાઅત - ફેબ્રુઆરી - ૨૦૦૮
તઅદાદ - ૧૦૦૦ (દુસરીબાર)

પેશે લફ્ઝ

બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ

ઈસ્લામ મે કલ્મએ શહાદત કે બાદ નમાઝ એક અહમ ફરીઝહ હય. જો હર બાલિગ મર્દો ઔર ઔરતો પર દિન મે પાંચ વક્તો કી નમાઝે ઉન્કે વક્તે મુકર્રરહ પર પળ્હના લાઝમી હય. અલ્લાહ તઆલા કુરઆન મજીદમેં ફરમાતા હય બેશક નમાઝ ઉસકે મુકર્રરહ વક્ત પર પળ્હના મોમિનો પર ફર્ઝ કી ગઈ હય. (સુરહ નિસાઅ-આયત નંબર - ૧૦૩)

રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા નમાઝ ઈસ તરહ પળ્હો જિસ તરહ મુજેહ પળ્હતે હુએ દેખ રહે હો (બુખારી શરીફ) ઈસ હદીષ સે યે બાત ઝાહિર હુઈ કે જો નમાજ રસુલ (સ.અ.વ.) કે બતાએ હુએ તરીકે પર પળ્હી જાએ વોહી નમાઝ કુબુલ હોગી. ઈસ છોટીસી કિતાબ મેં રસુલ (સ.અ.વ.) કી નમાઝ પળહને કા તરીકા સહીહ હદીષોસે બતાયા ગયા હય. હર મુસલમાન મર્દો ઔર ઔરતો કો ચાહીએ કે નમાઝ રસુલ (સ.અ.વ.) કે તરીકે પર પળ્હે. અગર કીસીને સુન્નતે નબવી કો છોળકર દુસરે તરીકે પર નમાઝ પળહી તો અયસી નમાઝ હરગીઝ કુબુલિયત કે લાએક નહિ હોગી. અલ્લાહ તઆલા કુરઆન મજીદ મેં કઈ જગહ ફરમાતા હય. ફરમા બરદારી કરો અલ્લાહ કી ઔર ફરમાબરદારી કરો રસુલ (સ.અ.વ.) કી ઔર રસુલ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હે કે જિસને મેરી સુન્નતસે દોસ્તી રખી (મહોબ્બત કી) વોહ મેરે સાથ જન્નત મેં હોગા. પસ હમેં ચાહીએ કે રસુલ (સ.અ.વ.) કી સુન્નત સે હટકર ગૈર તરીકે પર નમાઝ પળ્હ કર અપની નમાઝો કો બરબાદ ન કરે.

અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ હય કે વોહ હમ તમામ મુસલમાનો કો સહીહ હદીષો કે મુતાબિક રસુલ (સ.અ.વ.) કે તરીકે પર નમાઝ પળહને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન....



:: નમાઝ કી ફરઝીયત ::

કલ્મએ શહાદત કે બાદ ઈસ્લામ મેં ચાર ફર્ઝો મે સે નમાઝ પહેલા અહમ ફરીઝહ હય. નમાઝ હર બાલિગ મર્દો ઔર ઔરતો પર ફર્ઝ હય. યહાં તક કે મૌત આજાએ, નમાઝ કિસી ભી હાલતમેં મુઆફ નહીં હય. નમાઝ ન પળહને વાલો કો કુફ્ર કા ફતવા લગતા હય રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કાફિર ઔર મોઅમિન કે દરમ્યાન ફર્ક કરનેવાલી ચીઝ નમાઝ હય. (મુસ્લિમ) યાને અગર બંદા નમાઝ કાઈમ કરતા હય (હંમેશા પળહતા હય) તો વહ મોઅમિન હય. ઔર અગર કભી નમાઝ પળહતા હય ઔર કભી છોળ દેતા હય તો અયસે આદમીકો કુફ્ર કા ફતવા લગતા હય. અકસર અસહાબે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા જો કોઈ નમાઝ કી હિફાઝત નહિ કરતા, હંમેશા નહીં પળહતા ફરાઈઝ, વાજિબાત ઔર સુન્નતે પૂરી તરહ અદા નહી કરતા, તો અયસી બે કાએદહ નમાઝ કુબુલ નહીં હોતી. ઉસકે વાસ્તે ન નૂર ઔર ન ઈમાન કી દલીલ હોગી. ઔર ન કિયામત કે દિન બક્ષિશ કા સબબ હોગા ઔર ઉસકા હશર કારૂન, ફિરઔન, હામાન ઔર ઉબય બિન ખલફ કે સાથ હોગા. (રવાહુ અહમદ, દારમી, બયહકી)

:: નમાઝ કી ફઝાઈલ ::

(૧) રસુલ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હે કે પાંચ વકત કી નમાઝે ગુનાહો કો મિટા દેતી હય. જો કીએ હુવે હે જબ તક કે કબીરહ ગુનાહોં સે બચે રહા હો. (મુસ્લિમ શરીફ)

(૨) હઝરત અબુઝર (રઝી) સે રિવાયત હય કે નબી (સ.અ.વ.) ઠંડી કે મોસમ મેં બાહર નિકલે. ઉસ વકત ઝાળ સે પત્તે ઝળ રહે થે. હુઝુર (સ.અ.વ.) ને એક દરખ્ત સે દો શાખે લી, ઔર પત્તે ઝિયાદહ ઝળને લગે જયસે હિલાને સે ઝિયાદહ ઝળા કરતેં હે. ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા અય અબુ ઝર મેને કહા અય રસુલ (સ.અ.વ.) મેં હાઝિર હું આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા તહકીક કે મુસલમાન બંદા જબ નમાઝ પળહતા હેં સિર્ફ અલ્લાહ કી રઝા કા ઈરાદાહ કરતે હુએ તો ગિરતે હેં. ઉસકે ગુનાહ જિસ તરહ ઝળતે હેં પત્તે દરખ્ત સે. (રવાહુ અહમદ)

(૩) રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જો શખ્શ ઈશાંઅ કી નમાઝ જમાઅત કે સાથ પળહતા હય તો ઉસકો ઈતના સવાબ મિલતા હય જયસે આધી રાત કા કિયામ કિયા, ઔર સુબહ કી નમાઝ જમાઅત કે સાથ પળ્હીતો ઉસને ઈતના સવાબ પાયા ગોયા નમાઝ પૂરી રાત પળહી (રવાહુ મુસ્લિમો)

(૪) હઝરત અબુ હુરયરહ (રઝી) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.)ને ફરમાયા કિયા મેં તુમ્હેં અયસા અમલ ન બતલાઉ જિસસે અલ્લાહ તઆલા ખતાએ મિટા દેતા હય. ઔર દરજેહ બુલન્દ કરતા હય. સહાબા (રઝી) ને કહા કયૂં નહી યા રસુલ (સ.અ.વ.) તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા મુશકકતોં (તકલીફો) કે બાવજુદ કામિલ વઝૂઅ કરના, મસ્જીદ કી તરફ કસરત સે કદમ ઉઠાના, એક નમાઝ કે બાદ દુસરી નમાઝ કા ઈન્તિઝાર કરના. પસ યેહી રિબાત હય (મુસ્લિમ શરીફ) રિબાત કે મઅના જંગ પર પડાવ ડાલના (યઅની તુમ્હેં ચાહિએ ઉન્હીં આઅમાલ પર અપને આપકો કારબંદ કર લો).

(૫) રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા તુમ્હારે પાસ આતે હૈં ફરીશ્તે રાત કો ઔર ફરીશ્તે દિન કો યાને કિરામન કાતિબીન આઅમાલ લિખને વાલે. ઔર વોહ ફરીશ્તે જમાઅ હોતે હૈં નમાઝે ફજર મેં ઔર નમાઝે અસરમેં ફિર ચળહતે હે. રાત કો ફરીશ્તે આસમાન પર પસ ઉનકા રબ ઉનસે પુછતા હય કિસ તરહ છોળા તુમને મેરે બન્દે કો હાંલાકે વહ બન્દો કા હાલ જાનતા હય ફરીશ્તે કહતે હય કે હમને છોળા ઉનકો ઈસ હાલમેં કે વોહ નમાઝ પળહતે થે ઔર હમ જબ ગયે તબ ભી વોહ નમાઝ પળહતે થે. (બુખારી, મુસ્લિમ)

(૬) પસ હમેં પાંચો વક્તકી નમાઝે ઉનકે વક્તો પર જમાઅત કે સાથ પળ્હની ચાહીએ. રસુલ (સ.અ.વ.)ને ફરમાયા કે મુનાફિકો પર ફજર ઔર ઈશાંઅ સે ઝિયાદહ ભારી કોઈ નમાઝ નહિ હય. અગર વોહ જાન લે સવાબ ઈન નમાઝોં કા તો હાથ ઔર ઘૂટનો કે બલ ઘિસટ કરભી વોહ ઝરૂર પહોંચેગે. (બુખારી, મુસ્લિમો)

:: નમાઝ કે લામિસાલ ફવાઈદ હદીષો કે રૂસે ::

રસુલ (સ.અ.વ.) ઈરશાદ ફરમાતે હે કે,

(૧) અલ્લાહ તઆલાને સબ ચીઝો સે પહેલે નમાઝ ફર્ઝ કી ઔર કિયામત કે રોઝ સબસે પહેલે નમાઝ હી કા હિસાબ હોગા.

(૨) નમાઝ કે બારેમેં અલ્લાહ સે ડરો - નમાઝ કે બારે મેં અલ્લાહ સે ડરો - નમાઝ કે બારે મેં અલ્લાહ સે ડરો -

(૩) આદમી કે ઔર શિર્ક કે દરમ્યાન નમાઝ હી હાઈલ હય.

(૪) નમાઝ દીનકા સુતુન હય.

(૫) અલ્લાહ તઆલાને સજદેહકી જગેહ (પેશાની) કો આગ પર હરામ કર દિયા હય.

(૬) જો શખ્શ પાંચો વક્ત કી નમાઝ કા એહતિમામ કરતા હય ઔર ઉનકે રૂકુઅ, સુજુદ ઔર વઝુ વગયરહ કો અચ્છી તરહ (સંવાર કર) અદા કરતા હય તો જન્નત ઉસકે લીએ વાજીબ હો જાતી હય.

(૭) સબસે અફઝલ અમલ અવ્વલ વક્તોમેં નમાઝ પળ્હના હય.

(૮) તહજ્જુદ કી નમાઝ સાલેહિન કા તરીકા હય. અલ્લાહ સે કરીબી કા સબબ હય ઔર ગુનાહોં કા કફ્ફારા હય.

(૯) હદીષે કુદશી મેં હય કે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હય કે અય આદમ કી અવલાદ તૂ દિન કે શુરૂમેં ચાર રકાઅતો (ઈશરાક કી નમાઝ) સે મહેરૂમ ન બન (યાને જરૂર પળ્હ) મેં દિન મેં તેરે કામોં કે લીએ કાફી રહુંગા.

(૧૦) નમાઝ તમામ અમ્બિયા (અ.સ.) કી સુન્નત હય, નમાઝી કી દુઆ કુબુલ હોતી હય, રિઝક મેં બરકત હોતી હય, ઈમાન કી જળ હય, બદન કી રાહત હય, દુશ્મન કે મુકાબ્લે મેં ઝબરદસ્ત હથીયાર હય, કબર મેં મુનકરનકીર કે સવાલ કા જવાબ યાદ દીલાને વાલી હય, કિયામત કે રોઝ ધૂપ ઔર શિદ્દત કી ગરમી મેં સાયા ઔર ઠંડક હોગી, પુલસીરાત પર ગુઝાર દેનેવાલી ઔર જહન્નમ કી આળ હોગી.

:: નમાઝકે વક્તોં કા બ્યાન ::

(૧) રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ઝોહર કી નમાઝ કા વક્ત આફતાબ ઢલે ઔર આદમીકા સાયા ઉસકે કદ કે બરાબર હો જાએ જબ તક કે ન આએ અસર કા વક્ત. ઔર અસરકી નમાઝ કા વક્ત હય જબ તક કે ન હો આફતાબ ઝર્દ. ઔર મગરિબ કા વક્ત હય જબ તક કે ન ગાઈબ હો શફક. ઔર ઈશાંઅ કા વક્ત હય ઠીક આધી રાત તક ઔર વક્ત ફજર કા હય. ઝુહુરે ફજર સે તુલુએ આફતાબ સે પહેલે તક (મુસ્લિમ)

(૨) હઝરત અનસ (રઝી) રિવાયત કરતે હે કે રસુલ (સ.અ.વ.) નમાઝે અસર ઉસ વક્ત પળહતે થે કે જબ આફતાબ હોતા થા બુલન્દ ઝિન્દહ (ભુખારી, મુસ્લિમ)

(૩) રસુલ (સ.અ.વ.)ને ફરમાયા કે નમાઝ અસર મુનાફિક કી હય, જો બેઠા રહેતા હય ઔર ઈન્તિઝાર કરતા હય આફતાબ કા. યહાં તક કે જબ હોતા હય સૂરજ ઝર્દ, ઔર હોતા હય સૂરજ શયતાન કે દો સિંગો કે દરમ્યાન (યાને ગુરૂબ સે કુછ પહેલે) ખળા હોતા હય, ફિર ઠોંગે મારતા હય ચાર, નહિ યાદ કરતા હય અલ્લાહ કો મગર થોળા. (મુસ્લિમ)

:: નમાઝ અવ્વલ વક્ત મેં પળહને કા બ્યાન ::

(૧) હઝરત આયશા (રઝી) રિવાયત કરતી હૈં કે રસુલ (સ.અ.વ.) જબ નમાઝે ફજર પળહતે થે પસ ફિર લોટતી ઔરતેં મસ્જીદ સે નમાઝ પળહ કર, અપની ચાદરો મેં લિપટી હુઈ, ઔર ન પહેચાની જાતી થીં બ સબબ અંધેરે કે (બુખારી મુસ્લિમ) ઈસ હદીષ સે માઅલુમ હુવા કે રસુલ (સ.અ.વ.) સુબહ કી નમાઝ અંધેરે મેં અવ્વલ વક્ત મેં પળહતે થે.)

(૨) રસુલ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે અફઝલ અમલ નમાઝ કો ઉસકે અવ્વલ વક્ત મેં પળહના હય. (તિરમિઝી, દારમી)

(૩) રસુલ (સ.અ.વ.) સે સવાલ કિયા ગયા કે કોનસા અમલ અફઝલ હય? તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે નમાઝ કો અવ્વલ વક્ત મેં પળહના (તિરમિઝી, નસાઈ, અહમદ).

(૪) હઝરત અબી ઝર (રઝી) રિવાયત કરતે હૈં કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને મુજેહ ફરમાયા કે તેરા ક્યા હાલ હોગા જિસ વક્ત હોગે ઈમામ જો દેર કરેગે નમાઝ કો, યા દેર કરેગે ઉસકે મુખ્તાર વક્ત સે, મેંને કહા આપ મુજેહ (અયસી હાલાત મેં) ક્યા હુકમ કરતે હૈ ? ફરમાયા આપ (સ.અ.વ.)ને કે તૂ નમાઝ પળહ ઉસકે અવ્વલ વક્ત પર, યે તેરી જમાઅત કી નમાઝ હોગી ફિર અગર તૂ પાએ ઉસ નમાઝ કો; ઉનકે સાથ તો પળહ લે. મગર તહકીક યે નમાઝ નિફ્લ હોગી (મુસ્લિમ)

:: નમાઝ મેં સીને પર હાથ બાંધના ::

(૧) હઝરત વાએલ બિન હજર (રઝી) કહેતે હે કે મેંને રસુલ (સ.અ.વ.) કે સાથ નમાઝ પળહી તો આપ (સ.અ.વ.)ને અપના દાયાં હાથ બાએં હાથ પર રખ કર સીને પર હાથ બાંધે (સહીહ ઈબ્ને ખુઝયમા)

(૨) હુલ્બ સહાબી (રઝી) ફરમાતે હે કે મેંને રસુલ (સ.અ.વ.) કો સીને પર હાથ રખે હુએ દેખા. (મુસનદ અહમદ)

(૩) હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રઝી) ફરમાતે હૈં રસુલ (સ.અ.વ.)ને મુજે હુકમ દિયા કે અપના દાયા હાથ અપને બાએં હાથ પર રખ કર સીને પર બાંધું. (બયહકી, ઈબ્ને અબી હાતિમ)

:: રફઉલ યદૈન કા બયાન ::

(૧) હઝરત અબી સાઅદી (રઝી) ને દસ સહાબી એ રસુલ (સ.અ.વ.) કે સામને હુઝુર (સ.અ.વ.) કી નમાઝ કા બયાન કિયા જીસમેં ઉન્હોંને કહા કે રસુલ (સ.અ.વ.) તકબીરે ઉલાઅ કેહતે હુએ દોનો હાથ ઉઠાતે થે. ફિર રૂકુઅ મેં જાતે વક્ત તકબીર કહતે હુએ **સમેઅલ્લાહો લિમન હમિદહ** કહતે ઔર દોનો હાથ ઉઠાતે થે. ફિર જબ ખળે હોતે દો રકાઅત પળહકર તશહહુદ કે બાદ તો **અલ્લાહો અકબર** કહતે હુએ દોનો હાથ ઉઠાતે થે. (અબુદાઉદ, તિરમીઝી, ઈબ્નેમાજા, દારમી) જબ અબી હમીદ સાઅદી (રઝી) રસુલ (સ.અ.વ.) કી નમાઝ કા બયાન કર ચૂકે તો દસ સહાબા (રઝી) ને કહા **આપને સચ** કહા ઈસી તરહ રસુલ (સ.અ.વ.) નમાઝ પળહતે થે.

(૨) હઝરત અબ્દુલ્લા બિન ઉમર (રઝી) રિવાયત કરતે હે કે તહકીક રસુલ (સ.અ.વ.) અપને હાથ ઉઠાતે થે બરાબર મુઢોહ તક જબકે શુરૂ કરતે નમાઝ ઔર જબ તકબીર કહેતે વાસ્તે રૂકુઅ કે ઔર જિસ વક્ત રૂકુઅ સે, સર ઉઠાતે તો ઉઠાતે દોનો હાથ ઈસી તરહ (બુખારી, મુસ્લિમ)

(૩) હઝરત વાઈલ બિન હજર (રઝી) સે રિવાયત હય કે મેંને રસુલ (સ.અ.વ.) કી નમાઝ કો દેખા કે આપ (સ.અ.વ.) કિસ તરહ નમાઝ પળહતે હે હુઝુર (સ.અ.વ.) કિબલા રૂખ ખળે હુએ, ફિર તકબીર કહી ઔર દોનો હાથ ઉઠાએ, ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને રૂકુઅ કા ઈરાદા કરતે વક્ત ભી દોનો હાથ ઉઠાએ જબ આપને રૂકુઅ સે સર ઉઠાયા તો ઈસી તરહ દોનો હાથ ઉઠાએ (અબુદાઉદ)

ઈસી તરહ નમાઝ મેં રૂકુઅ મેં જાતે વક્ત, ઔર રૂકુઅ સે સર ઉઠાતે વક્ત, ઔર દો રકાઅત કે બાદ ખળે હોતે વક્ત રસુલ (સ.અ.વ.) કા દોનો હાથો કા ઉઠાના દુસરી બહુત હદીષો સે સાબિત હય પસ યે રસુલ (સ.અ.વ.) કી બહુત બળી સુન્નત હય. નમાઝ જયસે અહમ અમલમેં રસુલ (સ.અ.વ.) કી સુન્નત કો હરગીઝ ન છોળના ચાહીએ. રસુલ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હે કી જિસને મેરી સુન્નત સે મોહબ્બત કી તો ગોયા ઉસને મુજસે મોહબ્બત કી. પસ નમાઝ મેં રફઉલ યદેન કરના હરગીઝ ન છોળના ચાહીએ.

:: નમાઝ મેં સુરહ ફાતિહા પળહને કા બયાન ::

સુરહ ફાતિહા નમાઝ કા રૂકન હય. ઈસકે પળહે બગૈર નમાઝ નહીં હોતી. ઈસ લીએ ઈસકા નમાઝ મેં પળહના સહીહ હદીષો સે બયાન કરના બહુત ઝરૂરી હય.

(૧) રસુલ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હે કે જિસને સૂરહ ફાતિહા નહીં પળ્હી ઉસકી નમાઝ નહિ હુઈ. (બુખારી, મુસ્લિમ)

(૨) હઝરત ઈબાદહ બિન સામીત (રઝી) રિવાયત કરતે હેં કે હમ નમાઝે ફજર મેં આપ (સ.અ.વ.) કે પીછે થે. પસ પળહા કુરઆન રસુલ (સ.અ.વ.) ને ઔર વોહ ભારી હુઆ ઉન પર,

જબ સલામ સે ફારિગ હુએ તો પૂછા શાયદ તુમ કુછ પળ્હા કરતે હો, અપને ઈમામ કે પીછે હમને કહા હાં અય અલ્લાહ કે રસુલ (સ.અ.વ.) તો હુઝુર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ન કિયા કરો અયસા સિવાએ સૂરહે ફાતિહા કે. કયૂં કે યકીનન નહી હોતી નમાઝ ઉસ શખ્શ કી જો ન પળ્હે સૂરહે ફાતિહા (અબૂદાઉદ, તિરમિઝી, નસાઈ)

(૩) હઝરત અબૂ હુરયરહ (રઝી) રિવાયત કરતે હે કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા જિસ શખ્શને નમાઝ પળ્હી ઔર ન પળ્હી અલહમદો શરીફ પસ વોહ નમાઝ નાકિસ (અધૂરી) હય. ઔર કહા ઈસકો તીન બાર (યાને નાકિસ હય તીન બાર કહા) નહી પૂરી હુઈ ઉસકી નમાઝ) હઝરત અબી હુરયરહ (રઝી) સે પૂછા ગયા કે તહકીક હમ ઈમામ કે પીછે હો તબ ભી પળ્હે. તો અબી હુરયરહ (રઝી) ને કહા કે હાં પળ્હો ઉસકો આહિસ્તા. (મુસ્લિમ)

(૪) હઝરત અનસ (રઝી) ફરમાતે હૈં કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને અપને અસહાબ કો નમાઝ પળ્હાઈ. ફારિગ હોકર ઉનકી તરહ મુતવજ્જેહ હોકર પૂછા કિયા તુમ અપની નમાઝ મેં ઈમામ કી કિરઅત કે દરમ્યાન મેં કુછ પળ્હતે હો. સબ ખામોશ રહે. તીન બાર આપને પૂછા, ફિર જવાબ દિયા હાં હુઝુર (સ.અ.વ.) હમ અયસા કરતે હે. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા અયસા ન કરો. ઔર તુમ મે સે હર એક કો ચાહીએ કે સિર્ફ સુરહ ફાતિહા આહિસ્તા પળ્હ લિયા કરે. (બુખારી) યાને સુરહ ફાતિહા ઝરૂર પળ્હા કરો ઔર ફિર ખામોશી સે કિરઅત સુના કરો. ઈસકે અલાવહ દુસરી બહુત સહીહ હદીષે હે જીન સે યે સાબિત હોતા હય કે સુરહ ફાતિહા કે પળ્હે બગૈર નમાઝ નહિ હોતી ચાહે વોહ જહરી હો યા સિર્રી હો. ઈમામ કે પીછે હો યા અકેલા પળ્હતા હો. ફર્ઝ હો યા સુન્નત હો યા દુસરી કોઈ ભી નમાઝ હોં સુરહ ફાતિહા પળ્હે બગૈર નમાઝ નહિ હોતી બસ હમે ચાહીએ કે હમ હર નમાઝ મેં સુરહ ફાતિહા જરૂર પળ્હે ઔર સુરહ ફાતિહા ન પળહકર અપની નમાઝો કો ઝાએઅ ન કરે ઔર નમાઝ પળહતે હુએ બે નમાઝ ન બને.

:: સુરહ ફાતિહા કે બાદ આમીન પુકારને કા બયાન ::

(૧) હઝરત વાઈલ બિન હજર (રઝી) રિવાયત કરતે હે કે મેને સુના કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને પળહા ગયરિલ મગઝુબે અલયહિમ વલઝઝાલ્લીન ફિર કહા આમીન ઔર દરાઝ (બુલન્દ) કી ઉસકે સાથ આવાઝ અપની (તિરમિઝી, અબૂદાઉદ, ઈબ્નેમાજા)

(૨) હઝરત અબી હુરૈરહ (રઝી) કહેતે કે કે જબ રસુલ (સ.અ.વ.) ગયરિલ મગઝુબે અલયહિમ વલઝઝાલ્લીન પળહતે તો આપ કહેતે આમીન આપકી આવાઝ પહેલી સફ કે ઈર્દ ગિર્દ વાલે લોગ સુન લેતે (અબુદાઉદ, ઈબ્નેમાજા)

(૩) હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રઝી) ઔર ઉનકે મુક્તદી ઈતની બુલંદ આવાઝ સે આમીન કહા કરતે થે કે મસ્જિદ ગૂંજ ઉઠતી થી. (બુખારી)

(૪) હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રઝી) રિવાયત કરતે હે કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જીસ કદર યહુદ આમીન સે ચિળતે હે ઈતના ઔર કિસી ચીઝ સે નહી ચિળતે બસ તુમ કસરત સે આમીન કહા કરો (ઈબ્નેમાજા)

(૫) હઝરત અતાઅ બિન રબાહ તાબેઈ (રહે) ફરમાતે હે કે મેને ૨૦૦ (દોસો) સહાબા કિરામ (રઝી) કો પાયા કે વોહ ઈસ મસ્જિદે હરામ મે જબ ઈમામ વલઝઝાલ્લીન કહેતા તો સબ બુલન્દ આવાઝ સે આમીન કહેતે (બયહકી, ઈબ્નેમાજા)

આમીન રસુલ (સ.અ.વ.) કી બહુત બળી સુન્નત ભી હય ઔર આમીન પુકારને કા હુકમ ભી આપ (સ.અ.વ.) ને દીયા હય આજ યે સુન્નત ઔર ફરમાન મસ્જિદો સે ખત્મ હો ગઈ હે ઈસકો જારી કરના ઝુરૂરી હય. આપ (સ.અ.વ.) આમીન ન પુકારનેવાલો કો યહુદીયોકી મુસાબહત કહી હય.

:: નમાઝ બા જમાઅત કા બ્યાન ::

(૧) રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અકેલે નમાઝ પહળને સે જમાઅત કે સાથ નમાઝ પળહને કા સત્તાઈશ (૨૭) દરજે સવાબ ઝિયાદહ મિલતા હય. (બુખારી, મુસ્લિમ)

(૨) રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કસમ હય ઉસ ઝાત કી કે મેરી જાન ઉસકે હાથમે તહકીક ઈરાદા કિયા મેનેં કે જલાદુ ઘર ઉન લોગો કે જો હાઝિર નહિ હોતે નમાઝ મેં (બુખારી, મુસ્લિમ)

ઈસ હદીષ સે માઅલૂમ હોતા હય કે જમાઅત કે સાથ નમાઝ પળહના કિતના ઝરૂરી હય રસુલ (સ.અ.વ.)ને જો જમાઅત મેં હાઝિર નહિ હોતે ઉનકે ઘરો કો જલાને કા ઈરાદા કર લિયા થા મગર બે કસુર બચ્ચોં ઔર ઔરતો કી વજેહ સે આપ (સ.અ.વ.)ને અયસા નહિ કિયા.

:: મરદોં ઔર ઔરતોં કી નમાઝોં મેં કોઈ ફરક નહિ ::

રસુલ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હે કે નમાઝ ઈસ તરહ પળ્હોં જિસ તરહ મુજેહ નમાઝ પળ્હતે દેખતે હો (બુખારી શરીફ) ઈસ હદીષ મેં હુકમ આમ હય. આપ (સ.અ.વ.)ને નમાઝ પળ્હને કે તરીકે કો મર્દો ઔર ઔરતોં કે લીયે અલાયદહ હુકમ નહિં કિયા. બલ્કે દોનોં કે લીએ એક હી તરીકા બતાયા હય. સહીહ હદીષ તો અલગ બાત રહી મગર ઝઈફ હદીષ ભી કોઈ નહિં હય કે જિસ મેં મરદોં ઔર ઔરતોં કા નમાઝ પળ્હને કા તરીકા અલગ અલગ બતાયા ગયા હો. ફિર કયસે જાઈઝ હો સકતા હય કે ઔરતેં નમાઝ મેં સીને પર હાથ બાંધે ઔર મર્દ ઝેરેનાફ પર હાથ બાંધે. યે રસુલ (સ.અ.વ.) કી નમાઝ કે તરીકે કે બીલકુલ ખિલાફ હય. હમ પહેલે બતા ચુકે હૈં કે સહીહ હદીષ કી રૂસે રસુલ (સ.અ.વ.) શુરૂ સે વફાત તક નમાઝ મેં સીને પર હાથ બાંધા કરતે થે. ઈસ લિએ મુસલમાન ભાઈઓં સે ગુઝારીશ હય કે નમાઝ મેં અપને હાથ સીને પર બાંધે.

:: ઔરતોં કે મસ્જીદ મેં જાને કી ઈજાઝત ::

(૧) રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જબ તુમ્હારી ઔરતેં મસ્જીદ કી તરફ જાને કી ઈજાઝત માંગે તો ઉનકો ન મનઅ કરો. (બુખારી, મુસ્લિમ)

(૨) હઝરત આયશા (રઝી) રિવાયત કરતી હૈં કે રસુલ (સ.અ.વ.) જબ સુબહ કી નમાઝ પળ્હતે થે ફિર ઔરતેં અપની ચાદરો મેં લપટી હુઈ મસ્જીદ કે બહાર નિકલતી, ઔર ન પહેંચાની જાતી થી બસબબ અંધેરે કે (બુખારી, મુસ્લિમ)

(૩) હઝરત ઉમ્મે અતિઆઅ (રઝી) કહેતી હૈં હમે હુકમ દિયા ગયા રસુલ (સ.અ.વ.) કી તરફ સે કે હમ તમામ ઔરતોં કો નિકાલે

અપને ઘરોં સે, હૈઝવાલીયાં ઔર પરદહ વાલીયાં કો દોનો ઈદૈન મેં, તાકે હાઝિર રહે મુસલમાનોં કી જમાઅતે નમાઝ મેં ઔર ઉનકી દુઆમેં. ઔર હુઝુર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અલગ રહે હૈઝવાલીયાં અપને મુસલ્લે સે યાને નમાઝ ન પળહેં. લેકિન મુસલમાનોં કી દુઆઓમેં ઔર તકબીરોં મેં શામિલ રહે તાકે અલ્લાહ કી રહમત ઔર બખ્શીશ પાએ. એક ઔરત ને અર્ઝ કિયા કે હમમેં સે કિસી કે પાસ ચાદર ન હોતો ? તો હુઝુર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ઉસકો ઉસકે સાથ વાલી ઔરત ચાદર ઉળાહ કર લે જાએં (બુખારી, મુસ્લિમ)

ઈન હદીષોં સે મઅલૂમ હુઆ કે ઔરતોં કા મસ્જીદ મેં જાકર નમાઝ પળહના જાઈઝ હય. જો જાના ચાહે ઉનહેં રોકના નહીં ચાહીએ. ઔર દોનોં ઈદોં મેં રસુલ (સ.અ.વ.) ને ઔરતોં કો ઈદગાહ જાને કા ખાસ હુકમ દિયા હય. યહાં તક કે હૈઝવાલી ઔરતોં કો ઈદગાહ પહોંચકર દુઆઓં મેં શરીક હોને કા હુકમ દિયા હય. પસ ઔરતોં કો ચાહીએ કે અપને પરદોં કે સાથ સાથ અગર મસ્જીદ મેં સહીહ ઈન્તઝામ હય તો વહ ઔરતેં પાંચો વક્ત ભી જા સકતી હય.

ઔરતોં કા સજદે મેં અપના સીના ઝમીન સે ચિમટ કર સજદહ કરને કે રદ મેં

હમારે હનફી ભાઈઓમે મરદો ઔર ઔરતોં કા સજદહ કરને મેં બહુત ફર્ક હય મર્દ તો દોનો કોહોનીયો કો ઉઠા કર, ઔર રાનોં કો અલગ કરકે, ઔર સીના ઝમીન સે ઉપર રખ કર બરાબર સુન્નત કે મુતાબિક સજદહ કરતે હે મગર ઔરતેં અપના સીના જમીન પર ચિમટા કર સજદહ કરતી હે ઈસકે બારે મેં રસુલ (સ.અ.વ.) કી કોઈ સહીહ હદીષ નહિ હય ઔરતોં કે અયસે સજદો કે લિયે અહનાફ જો દલીલ પેશ કરતે હે વોહ યા તો બિલકુલ ઝઈફ યા જુઠી હદીષ હે. મિસાલ કે તૌર પર હમ યહાં સિર્ફ તીન દલીલે પેશ કરતે હે ઔર ઉન દલીલો કાઅઈમ્માએ દીનને ક્યા ફૈસલા દિયા હય વો ભી પેશ કરતે હે.

પહેલી દલીલ :-

હઝરત યઝીદ બિન અબી હબીબ (રહે) સે મરવી હય કે હૂઝુર (સ.અ.વ.) દો ઔરતોં કે પાસ સે ગુઝરે જો નમાઝ પળહ રહી થી આપ

(સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે તુમ સજદહ કરો તો અપને જીસ્મ કા કુછ હિસ્સા ઝમીન સે મિલા લીયા કરો કયું કે ઔરત મર્દ કી તરહ નહિ હય. (હવાલા અબુદાઉદ, બયહકી)

જવાબ :-

ઈસ હદીષ મે દો ઈલ્લતે (વજહા) હે જો કાબિલે હુજ્જત નહિ પહેલી ઈલ્લત યે હય કે ઈમામ બયહકી ને ઈસ રિવાયત કો ઝિકર કરને કે બાદ બ્યાન કિયા હય કે રિવાયત મુનક્તા હય દુસરી ઈલ્લત (વજહા) યે હય કે હદીષ યઝીદ બિન હબીબ સે રિવાયત કી હય ઔર ઉસને ન રસુલ (સ.અ.વ.) કો દેખા હય ન રસુલ (સ.અ.વ.) કા ઝમાના પાયા હે યે રસુલ (સ.અ.વ.) કે વફાત કે બાદ તકરીબન ૪૩ સાલ બાદ પૈદા હુએ યાને હિજરી સન ૫૩ મેં પયદા હુએ ઔર હિજરી સન ૧૨૮ મેં વફાત હુએ પસ દરમ્યાન મે એક યા એક સે ઝાઈદ વાસ્તો કા ઈન્કાઅ હુઆ. (તહઝીબુત તહઝીબ)

દુસરી દલીલ :-

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રઝી) ફરમાતે હે કે આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જબ ઔરત નમાઝ મેં બેઠે તો એક રાન દુસરી રાન પર રખે. ઔર જબ સજદહ કરે તો અપને પેટકો રાનો સે ચિબકા લે ઈસ તરહ કે ઉસકે લીયે ઝીયાદહ સે ઝીયાદહ પરદહ હો જાએ. બિલા શુબહ અલ્લાહ તઆલા ઉસકી તરફ નઝર ફરમાકર ઈરશાદ ફરમાતા હય કે અય ફરીશ્તોં મેં તુમે ગવાહ બનાતા હુ ઈસ બાત પર કે મેંને ઉસે બખ્શ દિયા (કન્ઝુલ આઅમાલ) સ. ૫૪૯ જી. ૭)

જવાબ :-

યે ઈલ્મી ઉસૂલ કે ખિલાફ હય જબ કોઈ હદીષ બ્યાન કરના હો તો ઈસ્તિદલાલ કે વક્ત કિસી મુસ્નદ કિતાબ કા હવાલા દેના ચાહીએ લેકિન યહા અસલ છોળકર નક્લ કા હવાલા દિયા ગયા હય. જીસ મેં સનદ ભી બ્યાન નહિ હુઈ હય કન્ઝુલ આઅમાલ કે મુસન્નિફ ને ઈસકો રિવાયત કરને કે બાદ લિખા હય કે ઈમામ ઈબ્ને અદી ઔર ઈમામ બયહકી ને ઈસે ઝઈફ કહા હય (કન્ઝુલ આમાલ સ.૭૨૩ જી.૭) ઈસ હદીષ મેં એક રાવી અબૂ મુતીઅ અલ બલખી હય જીસ કા પુરા નામ હકમ બિન અબ્દુલ્લાહ અબૂમુતીઅ અલ બલખી હય ઈમામ

ઝહબી ઈસકે મુતઅલ્લિક લિખતે હે રાય મેં માહિર થા લેકિન હદીષ ઝબ્ત (હિફ્ઝ) કરને મેં નાકારહ થા. ઈમામ નસાઈ (રહે) ને ઈસ કો ઝઈફ કહા હય ઈમામ ઈબ્ને હબ્બાન ફરમાતે હે કે મુરજીઆ કે સરગનો મે સે થા ઔર વોહ ઉનમેં સે હય કે જો સુન્નતો કે અમલ કરનેવાલો કે સાથ અદાવત રખતે હે (મિઝાનુલ એઅતિદાલ) ઈમામ હાતિમ અરરાઝી કહેતે હે કે ઝુઠા મુરજીઆ થા. ઈમામ અસ્સાદી કહેતે હે કે અબુ મુતીઅ મુરજીઓ કે સરગનો મેં થા જો હદીષે ઘળહતા થા ઔર સુન્નતોં સે અદાવત રખતા થા. પસ હકમ બિન અબ્દુલ્લાહ અબૂ મુતીઉલ બલખી જો ઈસ હદીષ કા રાવી હય વોહ કઝ્ઝાબ, ઝઈફ, મુરજીઆ, જૈહમીયા, મતરૂક, સુન્નતો સે અદાવત રખને વાલા જેસે અલ્કાબ સે મુહદ્દિસીને ઈકરામને યાદ કિયા પસ અયસે શખ્શ કી રિવાયત કૈસે કબૂલ હો સકતી હય.

તીસરી દલીલ :-

હઝરત હારિસ (રહે) ફરમાતે હે કે હઝરત અલી (રઝી)ને ફરમાયા કે જબ ઔરત સજદહ કરે તો ખૂબ સિમટ કર કરે ઔર દોનો રાનો કો મિલાએ રખે (મુસન્નિફ ઈબ્ને અબી શયબા જી. ૧ સ. ૧૨૭૯ બયહકી જી. ૨ સ. ૨૨૨)

જવાબ :-

યે હદીષ ભી મવઝુઅ (જુઠી) હય ક્યું કે હઝરત અલી (રઝી) સે જીસને યે બાત રિવાયત કી હય વોહ હારિસ બિન અબ્દુલ્લાહ ઔર હય જીસકે બારે મેં સહીહ મુસ્લિમ કે મુકદ્દમેં મેં ઈમામ અશ શઅબી (રહે) સે નકલ કિયા હય કે ઉન્હોં ને હારિસ કે બારે મેં કહા હય કે વોહ જુઠા થા. ઈમામ ઈબ્તુલ મદીની કહેતે હે કે ઉમ્મત મેં કિસી પર ઈતના જુઠ નહીં બાંધા ગયા જીતના હારિસ ને અલી (રઝી) પર બાંધા હય. ઈબ્ને સીરીન ઉન સબ રિવાયતો કો બાતિલ સમજતે થે. જો હારિસને અલી (રઝી) સે રિવાયત કી હૈં, ઈમામ ઈસ્હાક (રહે) કહેતે હે કે હારિસ કઝ્ઝાબ (જુઠા) થા. ઈમામ બન્દાર ફરમાતે હે યાહયા ઔર અબ્દુર રહેમાન ને મેરે હાથ સે કલમ લિયા ઔર તકરીબન ૪૦ હદીષેં મિટા દી જો હારિસને અલી (રઝી) સે રિવાયત કી થી. ઈમામ ઈબ્ને હબ્બાન કહેતે હે કે હારિસ ગુલુ કરને વાલા શીઆ થા, હદીષ મેં બહુત કમજોર થા પસ યે રિવાયત બિલકુલ કાબીલે હુજ્જત નહિ. ક્યું

કે ઈસકા રાવી હારિસ કઝઝાબ હય. ઔર ઉસને હઝરૂ અલી (રઝી) પર જુઠ બાંધા હય. હમને યહાં ઔરતોં કા સજદેહ મેં પેટ સીના સમટ કર ઔર રાનોં કો મિલાકર રખને કી તીન હદીષેં પેશ કી હે અયસી હી દુસરી બહુત દલીલે હૈં જો અહનાફ કી તરફ સે સજદેહ કે બારે મેં કી ગઈ હે. ઉન સબ દલીલોં, હદીષોં કા ભી યેહી હાલ હય. જો ઉપર તીન હદીષોં મેં ઝિકર કિયા ગયા હય. પસ હમ ઈન તીન હદીષોં પર હી બાત ખત્મ કરતે હે ક્યું કે ઈન્સાફ પસંદ આદમી કો સિર્ફ ઈશારહ કી કાફી હોતા હય.

હમ તમામ ઔરતોં કો ઔર હમારી માં-બહેનો કો મુઅદ્દીબાના ગુઝારીશ કરતે હૈં કે અગર સહીહ તરીકે પર, રસુલ (સ.અ.વ.) કે બતાએ હુએ તરીકે પર નમાઝ પળ્હના ચાહતી હો તો સજદેહ મેં પેટ ઔર સીના ઝમીન પર ચિમટ કર રખના ઔર દોનો રાનોં કો મિલાકર રખના છોળ દેં ક્યું કે રસુલ (સ.અ.વ.) સે અયસા કોઈ હુકમ નહીં હય. યે સબ બાતેં જુઠી ઔર ઘળીહ હુઈ હે. રસુલ (સ.અ.વ.) ને સાફ ફરમા દિયા હય કે નમાઝ ઈસ તરહ પળ્હો જીસ તરહ મુજેહ પળ્હતે દેખ રહે હો. (બુખારી). ઈસ હદીષ મેં મર્દ ઔર ઔરતોં કી નમાઝ મેં કોઈ ફર્ક નહીં બતાયા ગયા હય. ઔર ન કોઈ ભી દુસરી અયસી હદીષ હય જીસ્મેં મર્દ ઔર ઔરતોં કા નમાઝ પળ્હનેં કા ફર્ક બતાયા ગયા હો ઔરતોં કો ભી મર્દો જયસાહી સજદહ કરને કા હુકમ હય. પસ નમાઝ પળ્હતે હુએ ભી અપની નમાઝોં કો સજદેહ મેં પેટ ઔર સીના ચિમટ કર રખકર બરબાદ ન કીજીએ. ક્યું કે યે રસુલ (સ.અ.વ.) કે હુકમ કી ખુલી નાફરમાની હુઈ. અલ્લાહ તઆલા હમારી માં-બહેનો કો નમાઝ મેં સજદહ સહીહ તરીકે પર સુન્નત કે મુતાબિક કરને કી તૌફીક દે. (આમીન.....)

નમાઝ મેં સફોં કો સીધી કરને કા બ્યાન

(૧) હઝરત નોઅમાન બિન બશીર (રઝી) રિવાયત કરતે હે કે રસુલ (સ.અ.વ.) હમારી સફોં કો અયસા બરાબર કરતે થે. જયસા બરાબર કરતે ઉનકે સાથ તીરોં કો (યાને સફેં તીરોં સે ઝયાદહ સીધી હોતી) યહાં તક કે હમને આપ સે સફોં કા સીધા કરના સમજ લિયા. એક દિન હુઝુર (સ.અ.વ.) ખળે હુએ ઔર તકબીર કહેને કો થી કે એક શખ્શ કો દેખા રસુલ (સ.અ.વ.)ને

કે જીસ કા સીના સફ સે બાહર નિકલા હુઆ થા. પસ ફરમાયા "બરાબર ઔર સીધી કરો અપની સફોં કો વરના અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારી ઝાત મેં ઈખ્તિલાફ ડાલ દેગા." (મુસ્લિમ)

(૨) હઝરત અનસ (રઝી) રિવાયત કરતે હે કે ફરમાયા રસુલ (સ.અ.વ.) ને કે મીલી હુઈ રખો અપની સફેં, ઔર નઝદીકી કરો દરમ્યાન સફોં કે, ઔર બરાબર કરો ગરદને, કસમ હય ઉસ ઝાત કી જીસકે હાથ મેં મેરી જાન હય કે તહકીક કે મેં દેખતા હું કે શયતાન દાખિલ હોતા હય સફ કે શગાફોં મેં ગોયા કે શિયાહ (કાલા) બચ્ચા હય બકરી કા. (અબૂદાઉદ) શગાફ કે માને હોતે હે, બીચ મેં જગેહ છોળના યાને મુંડો સે લેકર પાંઉ તક ખૂબ મિલકર, મુંડે સે મુંડા ઔર કદમ સે કદમ મિલાકર ખળેહ રહેના હય. અગર સફો કે દરમ્યાન પાંઉ ઔર મુંડે ન મિલાએ જાએ તો બીચ મેં શયતાન દાખિલ હો જાતા હય ઔર નમાઝ કા ખુશુઅ ઔર ખુઝુઅ ન રહેગા. ઈસલિએ નમાઝ મેં પૈર સે પૈર ઔર કંધે સે કંધા મિલાકર ખળેહ રહેને કી બહુત તાકીદ ઈસ હદીષ સે સાબિત હોતી હય.

(3) હઝરત અનસ (રઝી) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે સફો કો સીધા કિયા કરો ક્યું કે મેં તુમકો પશે પુશ્ત (પીઠ કે પીછે સે) દેખ લેતા હું (યે આપ (સ.અ.વ.) કા મોઅજીઝા થા) હઝરત અનસ (રઝી) કહેતે હે કે હમ મેં હર એક શખ્શ અપના કંધા દુસરે કે કંધે સે ઔર અપના કદમ દુસરે કે કદમ સે મિલા દેતે થે (બુખારી)

:: હદીષ કે મુતાબિક ચંદ ઔર ઝરૂરી મસાઈલ ::

(૧) ફજર કી નામઝ કે પહેલે છુટી હુઈ સુન્નતેં નમાઝ કે બાદ પળહ સકતે હે. (બુખારી)

(૨) નમાઝ મેં અગર સજદેહ કી આયત આએ તો સજદહ કરે (અબુદાઉદ)

(૩) ઔરતેં ભી આપસ મેં જમાઅત કર સકતી હે જો ઔરત ઈમામ બને વોહ ઔરતોં કી સફ કે બીચ મેં ખળીહ હોકર ઈમામત કરાએ. મરદો કી તરહ આગે ખળી ન હો. (દારે ખુત્ની)

(૪) નમાઝ મેં મર્દો કો ઘુટને તક ઔર દોનોં કંધે ઢાંકના ઝરૂરી હય. ઔર ઔરતોં કો તમામ બદન ઢાંકના ઝરૂરી હય. હત્તા કે દોનોં પાંઉ ટખનોં સે નીચે તક, સિવાએ મુંહ ઔર દોનો હાથો કે (બુખારી)

(૫) મર્દ પાયજામા યા તેહબંધ (લૂંગી) ટખનોં સે ઉંચા રખે રસુલ (સ.અ.વ.)ને ટખનોં પર તેહબંધ લટકાએ હુએ નમાઝી કો ફિરસે વુઝુ કરને ઔર નમાઝ પળ્હને કા હુકમ દિયા થા. (અબુદાઉદ)

(૬) બરાઅ બિન આઝિબ (રઝી) રિવાયત કરતે હે કે હમ રસુલ (સ.અ.વ.) કે પીછે નમાઝ પળ્હતે થે. જબ હુઝુર (સ.અ.વં.) સમી અલ્લાહો લિમન હમિદહ કહેતે તો હમ આપકે પીછે કોમેં મેં ખળેહ હો જાતે થે. ઔર હમમેં સે કોઈ ભી સજદે મેં જાને કે લિએ અપની પીઠ નહીં ઝુકાતા થા. યહાં તક કે રસુલ (સ.અ.વ.) અપની પેશાની ઝમીન પર રખ દેતે (બુખારી, મુસ્લિમ) યાને ઈમામ સે પહેલે સજદેહ કે લીએ ઝુકના ઔર અપની પેશાની ઝમીન પર ઈમામ સે પહેલે રખના મના હય.

:: મસ્જિદ મેં દાખિલ હોતો દો રકાઅત નમાઝ પળ્હને કા ઔર બદબુ વગયરહ સે પાક રહને કા બ્યાન ::

(૧) અબી કતાદહ (રઝી) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જબ કોઈ આદમી મસ્જિદ મેં દાખિલ હો તો ન બેઠે. મગર દો રકાઅત નમાઝ અદા કરે. (બુખારી, મુસ્લિમ) ઈસ સુન્નત કે બારે મેં મુફતિએ આઅઝમ અબ્દુલ અઝીઝ બિન બાઝ (રહે) ફરમાતે હે કે ઈસ નમાઝ કા કોઈ ખાસ વક્ત મુકર્રર નહિ હય. મમનૂઅ વક્તોં મેં ભી યે નમાઝ પળ્હી જા સકતી હય. જયસા તુલૂઅ આફતાબ યા ગુરૂબે આફતાબ કા વક્ત હો, યા ફજર ઔર અસર કી નમાઝોં કે બાદ કા વક્ત હો તબ ભી યે નમાઝ પળ્હની ચાહીએ. ઈબ્ને તએમ્મીયા (રહે) ઔર અલ્લામા ઈબ્ને કૈયિમ (રહે) ને ભી યેહી કોલ પસંદ કિયા હય.

(૨) અબી મઆવિયહ (રઝી) સે રિવાયત કરતે હે કે ઉન્હોં ને નકલ કિયા અપને બાપસે કે તહકીક રસુલ (સ.અ.વ.) ને મનઅ કિયા કચ્ચી પ્યાઝ ઔર લસન ખાકર મસ્જીદ મેં આને સે ઔર તુમ્હેં ખાના હય તો મારો ઉન્કી બૂકો, મસ્જિદ મેં પ્યાઝ ઔર લસન સે

ફરિશ્તોં કો તકલીફ પહોંચતી હય. (અબુદાઉદ) જબ રસુલ (સ.અ.વ.) ને પ્યાઝ ઔર લસન ખાકર મસ્જીદ મેં આને સે મનઅ ફરમાયા, તો સિગારેટ બીડી ઔર તમ્બાકુ વગયરહ તો ગંદી ચીઝો મે સે હયા. શેખ અબ્દુલ અઝીઝ બિન બાઝ (રહે) એક સવાલ કરને વાલે કો જવાબ દેતે હે કે તમ્બાકુ ગંદી ચીઝો મેં સે હય. અલ્લાહ તઆલા કુરઆન મેં ફરમાતા હય વોહ (પયગમ્બર) લોગોં કોં ભલી બાતોં કા હુકમ દેતે હે. ઔર બુરી બાતોં સે રોકતે હે વોહ ઉનકે લીએ પાકીઝા ચીઝો કો હલાલ કરતે હે ઔર ગંદી ચીઝોં કો હરામ કરતે હે. (સુરહ આઅરાફ-૧૫૭) ઈસલીએ તમામ નશઅ વાલી ચીઝે ભી ગંદી ચીઝો મે સે હય. તમ્બાકુ કો ન ખાના જાઈઝ હય, ન ઉસકી તિજારત જાઈઝ હય. લિહાઝા જો શખ્શ સીગારેટ પીતા હય યા ઉસકી તિજારત કરતા હય તો ઉસકો જલ્દ હી અલ્લાહ તઆલા કે હુઝુર તવબા કરની ચાહીએ.

:: મસ્જિદ મેં બા જમાઅત નમાઝ પળ્હને કા બ્યાન ::

(૧) હઝરત ઉમર (રઝી) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જમાઅત કે સાથ નમાઝ પળ્હના અકેલે નમાઝ પળ્હને સે ૨૭ દરજે ઝિયાદહ હય. (બુખારી મુસ્લિમ)

(૨) અબુ હુરૈરહ (રઝી) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે કસમ હય ઉસ ઝાત કી કે જિસકે હાથ મેં મેરી જાન હય યકીનન મેને ઈરાદહ કિયા કે મેં લકડીયાં એકઠ્ઠી કરને કા હુકમ દું. ફિર નમાઝ કા હુકમ દું કે ઉસકે લીએ અઝાન દી જાએ, ફિર મેં એક આદમી કો હુકમ દું કે વહ લોગો કો નમાઝ પળ્હાએ. ઔર મેં ખુદ ઉન લોગો કી તરફ જાઉં (જો મસ્જિદ મેં નહિ આતે) ઔર ઉનકે સમેત ઉનકે ઘરોદોં આગ લગા દું. (બુખારી મુસ્લિમ)

(૩) અબુ હુરૈરહ (રઝી) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા મસ્જિદ મેં બાજમાઅત નમાઝ અદા કરના બાઝાર યા અપને ઘરમેં નમાઝ અદા કરને સે પચ્ચીસ ગુના ઝિયાદહ સવાબ મિલતા હય. યે ઈસ લીએ કે જબ આદમી વઝુઅ કરે તો

અચ્છે તરીકે સે વઝુઅ કરે. ફિર વહ મસ્જિદ કી તરફ જાએ ઔર ઉસકા મકસદ સિવાએ નમાઝ કે કોઈ ઔર ન હો તો વોહ જો કદમ ઉઠાએગા ઉસકે ઝરીએ એક દરજહ બુલન્દ હોગા. ઔર એક ગુનાહ માફ હોગા. ફિર નમાઝ પળ્હેગા ઔર નમાઝ પળ્હને કે બાદ બા વઝુઅ અપની નમાઝ કી જગેહ બેઠા રહેગા. તો ફરિશ્તે ઉસકે લિએ દુઆ કરતે રહેંગે. ફરિશ્તે કહતે હે અય અલ્લાહ તૂ ઈસ પર રહમ ફરમા, અય અલ્લાહ ઈસકો બક્ષદે, અય અલ્લાહ ઈસકી તવબા કો કુબુલ ફરમા, જબ તક કે ઉસકા વઝુઅ ન ટુટે યા કિસીકો તકલીફ ન દે યે સિલસિલા જારી રહતા હય. (બુખારી મુસ્લિમ)

:: મસ્જિદ મેં આવાઝ બુલન્દ કરંના ઔર ગુમ શુદહ ચીઝો કા એલાન કરને કી મમાનિયત ::

(૧) હઝરત અબુ હુરૈરહ (રઝી) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા જબ તુમ દેખો કિસી આદમી કો કે ધૂંઢતા હય અપની ગુમ શુદહ ચીઝ મસ્જિદ મેં બુલન્દ આવાઝ સે તો કહો તુમ, કે અલ્લાહ ન લોટાએ તેરી ચીઝ તુજ પર. ઈસ લીએ કે મસ્જિદે ઈસ કામ કે લિએ નહિ બનાઈ ગઈ હે (મુસ્લિમ)

(૨) હઝરત બરીદહ (રઝી) સે રિવાયત હય કે એક આદમીને મસ્જિદ મેં એઅલાન કિયા ઔર કહા કૌન હય જો મુજેહ સુર્ખ ઉંટ કા પતા બતલાએ ? તો રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે તુ ઉસે ન પાએ બેશક મસ્જિદે ઈસ કામ કે લિએ નહિ બનાઈ ગઈ હે. (મુસ્લિમ)

:: નમાઝ કે વક્ત કા લિબાસ કા બ્યાન ::

(૧) હઝરત ઉમ્મે સલમા (રઝી) સે મરવી હય કે હુઝુર (સ.અ.વ.) કા સબસે ઝિયાદહ પસંદદીદહ કપડા ખમીષ થા (અબુદાઉદ)

(૨) નમાઝ મેં મર્દો કો નાફ સે ઘુંટનો તક ઔર દોનો કંધે ઢાંકના ઝુરૂરી હય ઔર ઔરતોં કો તમામ બદન ઢાંકના ઝુરૂરી હય યહા તક કે ટખને કે નીચે તક સિવાએ મોંહ ઔર દોનો હાથ (બુખારી).

(૩) અબુ હુરૈરહ (રઝી) સે મરવી હય કે કહા ઉન્હોંને એક શખ્શ અપના તેહબન્દ (ઈઝાર) લટકાએ હુએ નમાઝ પળહ રહા થા. રસુલ (સ.અ.વ.) ને ઉસકો કહા જાઓ ઔર વઝુઅ કરો વોહ ગયા ઔર વઝુઅ કિયા ઔર વાપસ આયા તો રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા જાઓ ઔર વઝુઅ કરો એક આદમીને અર્ઝ કી કે યા રસુલ (સ.અ.વ.) ક્યા બાત હય કે આપને ઉસકો વઝુઅ કરને કા હુકમ દિયા. ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને સુકૂત (ચુપ રહે) ફરમાયા. ફિર રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા " વો તેહબન્દ લટકાએ હુએ નમાઝ પળહ રહા થા ઔર અલ્લાહ કિસી અયસે શખ્શ કી નમાઝ કુબુલ નહિ કરતા" (અબુદાઉદ) ઈસ હદીષ સે યે સાફ માઅલૂમ હોતા હય કે જીસ કિસીકી ભી પટલૂન યા તેહબન્દ ઈતની નીચી હો કે ઉસસે ઉસકે ટખના ઢકા હુઆ હો તો અયસે આદમીકા વઝુઅ નહિ હોતા ઔર જબ વઝુઅ નહિ, તો નમાઝ ભી નહિ હોગી. અગર વઝુઅ કે બાદ પટલૂન યા તેહબન્દ ઉંચા કરલીયા જાએ તો ઉસસે કોઈ ફાઈદહ નહિ. ઉસે ફિર સે વઝુઅ કરના હોગા.

:: નમાઝ કે લિયે મિસ્વાક કા બ્યાન ::

(૧) ઝૈદ બિન ખાલિદ જોહની (રઝી) કહેતે હે કે મેંને રસુલ (સ.અ.વ.) સે સુના કે આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા અગર મુશ્કિલ ન જાનતા મેં અપની ઉમ્મત પર, તો મેં ઉન્હે હર નમાઝ કે વક્ત મિસ્વાક કરને કા હુકમ દેતા (તિરમિઝી, નસાઇ)

(૨) હઝરત આયશા (રઝી) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા મિસ્વાક મુંહ કી તહારત કા સબબ હય ઔર અલ્લાહ કી રઝામન્દી કા ઝરીઆ હય. (નસાઈ, દારમી)

:: નમાઝ કે લિએ વઝુ કા તરીકા ::

પહેલે મિસ્વાક કરે (બુખારી) ફિર બિસ્મિલ્લાહ પળહકર દોનો હાથો કો પહોંચો તક ધોલો (બુખારી, મુસ્લિમ, અબુદાઉદ) ઔર હાથોં કી ઉંગલિયો કા ખિલાલ કરે (તીરમિઝી) અગર ઉંગલીમેં અંગુઠી હય તો ઉસે ઉપર નીચે કરે, તાકે પાની અંદર તક પહોંચે (ઈબ્નેમાજા) ફિર દાહને હાથસે પાની લે કર એકહી ચુલ્લુમેં કુલ્લી કરે ઔર નાક મેં

પાની દે (બુખારી, મુસ્લિમ) અગર નાક કે લીયે દુસરા પાની લેતો યે ભી જાઈઝ હય. (તીરમિઝી) ઔર બાંયે હાથસે નાક ઝાળ લે (દારમી) ફિર દાહને હાથસે પાની લેકર દોનો હાથો સે મુંહ ધોએ. (બુખારી, મુસ્લિમ) આખોં કો અચ્છી તરહ મલે (અબુદાઉદ) ઔર એક ચુલ્લુ પાની લે કર થોળી કે નીચે ડાલકર દાળીહ કા ખિલાલ કરે (અબુદાઉદ) ફિર દાહને હાથ કો કોહની સમેત ધોએ. ફિર બાંએ હાથ કો કોહની સમેત ધોએ. ફિર દાહને હાથ સે પાની લેકર બાંએ હાથ પર ડાલકર સરકા મસહ કરે. ઈસ તરહ કે દોનોં હાથો કો પેશાની કે ઉપર સે ગુદ્દી તક લે જાએ. ઔર ફિર ગુદ્દી સે પેશાની તક વાપસ લાએ (બુખારી) અગર દસ્તાર હોતો સરકે અગલે હિસ્સે ઔર દસ્તાર પર મસહ કરો. દસ્તાર કા ઉતારના ઝરૂરી નહિ. (મુસ્લિમ) ફિર કાનોં કા મસહ ઈસ તરહ કરે કે દાએં કાન કા દાએં હાથ સે બાંએ કાન કા બાંએ હાથ સે. ઈસ તરહ મસહ કરે કે શહાદત કી ઉંગ્લી સે કાનકે અંદરકા મસહ કરે ઔર અંગુઠે સે કાન કે બાહર નીચે કી તરફસે ઉપર કો લે જાએ (નસાઈ) ફિર દાંએ પૈર કોં ટખને સમેત ધોએ, ફિર બાંએ પૈર કો ટખને સમેત ધોએ. (બુખારી) ઔર પૈરોકી ઉંગ્લીયોં મેં હાથ કી છોટી ઉંગ્લીયો સે ખિલાલ કરે. (તીરમિઝી) ફિર દાંએ હાથ સે પાની લેકર કપળે પર છિળકે (નસાઈ, અબુદાઉદ) ફિર વઝુ સે ફારિગ હોકર આસમાન કી તરફ દેખકર યે દુઆ બળ્હે (અબુદાઉદ, મુસ્લિમ) **અશહદો અલ્લા ઈલાહા ઈલ્લલ્લાહો વહદહૂ લા શરીકા લહૂ વઅશહદો અન્ના મુહમ્મદન અબદોહૂ વરસૂલોહૂ અલ્લાહુમ્મજ અલની મિનત તવ્વાબીના વજઅલની મિનલ મુતતહહિરીન.**

તરજુમા :-

મેં ગવાહી દેતા હું કે અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મઅબુદ નહિ ઔર ઉસકા કોઈ શરીક નહિ ઔર મેં ગવાહી દેતા હું કે મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) ઉસકે બન્દે ઔર ઉસકે રસુલ હે. અય અલ્લાહ તું મુજે તવબા કરનેવાલા ઔર પાક રહેનેવાલા બના.

-: તયમ્મુમ કા તરીકા :-

અગર પાની ન મિલે, યા વઝુ કરને સે બીમારી હોને યા બળ્હ જાને કા ખોફ હો તો અયસી હાલત મેં વઝુ કે બજાએ તયમ્મુમ કરે. તયમ્મુમ કરને કા તરીકા યે હય કે દોનો હાથોં કો એક મરતબા પાક મટ્ટી પર

મારે ફિર દોનો હાથોં પર ફુંક માર કર દોનોં હાથોં કા મસહ કરે ફિર દોનો હાથોં કો ચહેરે પર ફેર દે. ફિર વોહી દુઆ પળેહ જો વઝુ કે બાદ પળ્હી જાતી હય. (બુખારી)

:: નમાઝોકી તઅદાદે રકાઅત ઔર સુન્નતે મોઅકકીદા કી તઆદાદ ::

(૧) ફજર :- ૨ સુન્નત, ૨ ફર્ઝ

(૨) ઝોહર :- ૪ સુન્નત, ૪ ફર્ઝ, ૨ સુન્નત (અગર સુન્નત મસ્જીદ મેં પળ્હે તો ૪ રકાઅત સુન્નત અદા કરે. ઔર અગર ઘર જાકર સુન્નત પળ્હે તો ૨ રકાઅત પળ્હેં.

(૩) અસર :- ૪ ફર્ઝ

(૪) મગરીબ :- ૩ ફર્ઝ, ૨ સુન્નત

(૫) ઈશાં :- ૪ ફર્ઝ, ૨ સુન્નત, ૧ યા ૩ વિત્તર

:: તકબીર કે કલિમાત ::

અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર

અશહદો અલ્લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ

અશહદો અન્ના મુહમ્મદર રસૂલુલ્લાહ

હૈયા અલસ્સલાહ, હૈયા અલ્લફલાહ

કદકા મતિસ્સલાહ, કદકા મતિસ્સલાહ

અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર

લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ (અહમદ)

:: નમાઝ મેં સફ બંદી ::

ઈમામ કો ચાહીએ કે ખુદ સફોં કો સીધી કરવાએ. બલ્કી અચ્છી તરહ સીધી કરે. (મુસ્લિમ) તમામ મુકતદિયોં કો ચાહીએ કે ઈતના મીલકર ખળે હોં કે જયસા સીસા પીલાઈ હુઈ દીવાર હોતી હય. (બુખારી) મુક્તદિયોં કે સીને ઔર કંધે દોનોં સીધે રહે (અબુદાઉદ) મુક્તદી એક દુસરે સે અપને કંધે, ટખને ઔર કદમ ચિમટા લેં. (બુખારી)

:: નમાઝ અદા કરને કા તરીકા ::

જબ નમાઝ પળ્હને કે લિએ ખળે હો તો અપને દિલમેં નિય્યત કરે અગર ફર્ઝ નમાઝ હો તો ઈકામત કહે (તિરમિઝી) ફિર દોનો હાથ ઈસ તરહ ઉઠાએ કે હાથ કન્ધો કે સામને યા કાનોં કે મુકાબિલ આ જાએ. (બુખારી, મુસ્લિમ) **ફિર અલ્લાહો અકબર** કહેતે હુએ **રફઅયદૈન કરે** (ઈબ્ને ખુઝયમા). **ફિર દાહને હાથ કો બાંએ હાથ પર** રખકર સીને પર બાંધ લે (અહમદ). **ફીર યે દુઆ પળ્હે : અલ્લાહુમ્મા બાઈદ બયની વબયના ખતાયાયા કમા બાઅદત્તા બયનલ મશ્રિ વલ મગરિબે અલ્લાહુમ્મા નક્કિની મિનલ ખતાયા કમા યુનક્કસ્સવબુલ અબયઝો મિનદ્દનસે-અલ્લાહુમ્મગસિલ ખતાયાયા બિલ માએ વસ્સલ્જે વલબરદે** (બુખારી, મુસ્લિમ)

તરજુમા :-

અય અલ્લાહ મેરે ઔર મેરી ખતાઓ કે દરમ્યાન અયસી દૂરી કરદે જયસે તુને મશ્રિક ઔર મગરિબ કે દરમ્યાન દૂરી કી હય. અય અલ્લાહ મેરી ખતાઓકો ઈસ તરહ સાફ કરદે જીસ તરહ સફેદ કપળા મૈલ સે સાફ કિયા જાતા હય. અય અલ્લાહ મેરી ખતાઓકો પાની ઔર બરફ ઔર ઓલે સે ધો દે.

''ઈસકે બાદ સુરહ ફાતિહા પળ્હે.'' સુરએ ફાતિહા પૂરી હોને કે બાદ ઈમામ ઔર મુક્તદી દોનોં જહરી રકાઅતોં મેં જોરસે ઔર સિર્રી રકાઅતોં મેં ધીમી અવાઝ મેં ''આમીન'' કહે (અબુદાઉદ) **ફિર જરા ઠહેર કર કુરઆન શરીફ મેં સે જો કુછ યાદ હો ઉસમેં સે કુછ પળ્હે.** (બુખારી, તિરમિઝી) **ફિર જરા ઠહેર કર ''અલ્લાહો અકબર'' કહેતા હુઆ રફઅયદૈન કરકે રૂકુઅ મેં જાએ.** (બુખારી) **અપની હથેલીયોં કો ઘુંટનો પર રખે** (અબુદાઉદ) **ઉંગલીયો કો કુશાદહ કરે** (ઈબ્ને ખુઝયમા) **ઔર ઘુંટનો કો મજબુતી કે સાથ પકળ લે** (અબુદાઉદ) **કોહનિયોં કો પહેલુઓસે જુદા રખે** (અબુદાઉદ) **પીઠ કો બિલકુલ સીધી રખે, કે ઉસ પર પાની ડાલા જાએ. તો ઠેરા રહે.** (બુખારી, ઈબ્નેમાજા) **ફિર યે દુઆએં પળ્હે.**

(૧) ''સુબ્હા-નકા અલ્લાહુમ્મા રબ્બના વબિહમ્દિકા અલ્લાહુમ્મગફિરલી'' (અહમદ) **તરજુમા :-** પાક હય મેરા રબ અય અલ્લાહ તુ હમારા રબ હય. ઔર હમ તેરી હી તઅરીફ કરતે હે. અય અલ્લાહ તુ મુજકો બક્ષ દે.

(૨) **''સુબ્હાન રબ્બિયલ અઝીમ''** **તરજુમા :-** પાક હય મેરા રબ અઝમત વાલા

ઈન દોનો દુઆઓ કો યા કોઈ એક કમ સે કમ તીન મરતબા પળ્હે. ફિર **''સમિઅલ્લાહો લિમન હમેદહ.''** કહેતા હુઆ સર ઉઠાએ. ઔર રફઅયદૈન કરે ઔર સીધા ખળા હોકર હાથ લટકા કર યે દુઆ પળ્હે -**''રબ્બના લકલ હમ્દ, હમ્દન કષીરન તઈયેબન મુબારકન ફીહ''** - (નસાઈ, તિરમિઝી, બુખારી, અબુદાઉદ)

તરજુમા :-

અય હમારે રબ તેરે લીએ બહુત તાઅરીફેં, પાકીઝાહ, બરકત વાલા હય.

પહેલી તકબીર મેં, રૂકુઅ મેં જાતે વક્ત ઔર રૂકુઅસે સર ઉઠાતે વખ્ત ઔર દો રકઅતો કે બાદ ખળે હોતે વક્ત અલ્લાહ કે રસુલ (સ.અ.વ.) હંમેશા રફઅયદૈન કિયા કરતે થે ઔર ઈન્તિકાલ તક આપકા યેહી અમલ રહા (બુખારી)

ફિર **''અલ્લાહો અકબર''** કહેતા હુઆ સજદે કે લીએ ઝુકે (બુખારી) સજદે કે વક્ત પહેલે દોનો હાથ ઝમીન પર ટેકે ફિર દોનો ઘુંટને, સજદે મેં નાક, પેશાની, દોનો હાથ, દોનો ઘુંટને, દોનો પૈર કે પંજે ઝમીન પર ટિકાએ (બુખારી) દોનો પૈરકી ઉંગલીયો કો મોળકર કિબલા રૂખ રખે (બયહકી) સરકો દોનો હાથો કે દરમ્યાન રખે (મુસ્લિમ) દોનો બગલોકો ખુલા રખે (બુખારી) દોનો કોહનીયોં કો બુલન્દ રખે (મુસ્લિમ) પેટકો રાનોસે જુદા રખે ઔર રાનોં કે દરમ્યાન ફાંસલા રખે (બુખારી) ફિર યે દુઆ પળ્હે.

(૧) **સુબ્હાન રબ્બીયલ આઅલા**

(૨) **સુબ્હા-નકા અલ્લાહુમ્મા રબ્બના વબિહમ્દિકા અલ્લાહુમ્મગ ફિરલી.**

દોનો યા દોનો મેં સે એક દુઆ કમસે કમ તીન દફા પળ્હે. ફિર સજદે સે **''અલ્લાહો અકબર''** કહેતે હુએ સર ઉઠાએ (અબુદાઉદ). ફિર દોનો હાથ એક સાથ ઉઠાએ ફિર બાએં પાંઉ કો બિછાકર ઉસ પર બેઠે (મુસ્લિમ) ઔર દાએં પાંઉ કો ખળા રખે ઔર ઉસકી ઉંગલીયાં ઝમીન પર ટીકી હુઈ કિબલે કી તરફ મુળી હુઈ રખે. દાએં હાથકો દાએં ઘુંટને પર રખકર છંગલિયા ઔર પાસવાલી ઉંગલીકો બન્દ કરકે બીચકી ઉંગલી

અંગુઠે કે પોરે પર રખકર હલકા કરે ઔર શહાદત કી ઉંગલી સે ઈશારહ કરે ઔર જરાસા ખમ રખે (નસાઈ) અપની નિગાહ શહાદત કી ઉંગલી પર રખે ઔર બાએં હાથ બાએં ઘુંટને પર રખે. ઔર યે દુઆ પળ્હે.

અલ્લાહુમ્મગફિરલી વરહમની વ-અહદિની વઆફિની વરઝુકની (અબુદાઉદ)

તરજુમા :-

અય અલ્લાહ મુજે બક્ષ દે ઔર મુજ પર રહમકર ઔર મુજે હિદાયત દે ઔર મુજે આફિયત દે ઔર મુજે રોઝી અતા કર.

ફિર **"અલ્લાહો અકબર"** કહેતા હુઆ દુસરા સજદા કરે ઔર વોહી દુઆ પળ્હે જો પહેલે સજદે મેં પળ્હી ગઈ થી. (બુખારી) ફિર સજદે સે સર ઉઠાકર થોળીસી દેર બેઠકર દુસરી રકાઅત અદા કરનેકે લિયે ખળા હો (બુખારી) ઈસ તરહ ખળા હો કે દોનો હાથ જમીન પર ટેક કર પહેલે ઘુંટને ઉઠાએ ફિર હાથ ફિર સીધા ખળા હો કર, હાથ બાંધ કર સુરએ ફાતિહા પળ્હે. (મુસ્લિમ) ઔર અવ્વલ રકાઅત કી તરહ ઈસ દુસરી રકાઅત કો ઉસી તરહ અદા કરે. જબ દોનો સજદો સે ફારિગ હો તો અત્તહિયાત કે લિએ બેઠે. ઔર યે દુઆ પળ્હે.

"અત્તહીયાતો લિલ્લાહે વસ્સલવાતો વત્તઈયિબાતો અસ્સલામો અલયકા અઈયોહન્નબીયો વ રહમતુલ્લાહિ વ બરકાતોહુ અસ્સલામો અલયના વ અલા ઈબાદિલ્લાહિસ્સાલિહીન. અશહદો અલ્લાહ ઈલાહા ઈલ્લલ્લાહો વઅશહદો અન્ના મોહમ્મદન અબદુહૂ વરસૂલુહૂ" (બુખારી)

તરજુમા :-

તમામ ઈબાદતેં, સલાતેં ઔર પાકીઝા કલિમાત અલ્લાહ કે લીએ હૈં અય નબી આપ પર સલામ હો ઔર અલ્લાહ કી રહમત ઔર બરકત નાઝિલ હો, સલામ હમ પર ભી હો ઔર અલ્લાહ કે તમામ સાલેહ બન્દો પર ભી. મૈં ગવાહી દેતા હું કે અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મઅબુદ નહિ. ઔર મૈં ગવાહી દેતા હું કે બેશક મોહમ્મદ (સ.અ.વ.) અલ્લાહ કે બન્દે ઔર ઉસકે રસુલ હે.

પુરે તશહહુદ મેં શહાદત કી ઉંગલી હિલાતા રહે. અગર ઈન દો રકાઅતો કે બાદ સલામ ન ફેરના હોતો સિર્ફ ઈત્ના પળ્હકર તીસરી રકાઅત કે લીએ અલ્લાહો અકબર ઔર રફઅયદૈન કરતે

હુએ ખળા હો જાએ ઔર સીને પર હાથ બાંધ લે. અગર જીસ તશહહુદ મેં સલામ ફેરના હોતો ઉસમેં દાએં પાઉંકા પંજા ઝમીન પર રખકર ઉંગલિયાં કિબલે કે જાનિબ મોળે ઔર બાએં પાંઉકો દાએં તરફ નિકાલ કર બાયીં રાન પર બેઠે ઔર અત્તહિયાત પુરી પળ્હકર યે દોનો દુરૂદ પળ્હે. (અબુદાઉદ)

"અલ્લાહુમ્મા સલ્લે અલા મોહમ્મદિંવ વ-અલા આલે મોહમ્મદિન કમા સલ્લયતા અલા ઈબ્રાહીમા વ-અલા આલે ઈબ્રાહીમા ઈન્નકા હમીદુમ્મજીદ"

"અલ્લાહુમ્મા બારિક અલા મોહમ્મદિંવ વ-અલા આલે મોહમ્મદિન કમા બા-રકતા અલા ઈબ્રાહીમા વ-અલા આલે ઈબ્રાહીમા ઈન્નકા હમીદુમ્મજીદ"

તરજુમા :-

અયે અલ્લાહ મોહંમદ (સ.અ.વ.) પર ઔર મોહંમદ (સ.અ.વ.) કી આલ પર રહમત નાઝિલ ફરમા જયસા કે તૂને ઈબ્રાહીમ (અ.સ.) પર ઔર ઈબ્રાહીમ (અ.સ.) કી આલ પર રહમત નાઝિલ ફરમાઈ થી બેશક તૂ તઅરીફવાલા ઔર બુર્ઝુગીવાલા હય. અય અલ્લાહ મોહંમદ (સ.અ.વ.) પર ઔર મોહંમદ (સ.અ.વ.) કી આલ પર બરકત નાઝિલ ફરમા જયસા કે તૂને ઈબ્રાહીમ (અ.સ.) પર ઔર ઈબ્રાહીમ (અ.સ.) કી આલ પર બરકત નાઝિલ ફરમાઈ થી. બેશક તૂ તઅરીફવાલા ઔર બુર્ઝુગીવાલા હય.

ફિર યે દુઆ પળ્હે. **અલ્લાહુમ્મા ઈન્ની ઝલમ્તો નફસી ઝુલમન કષીરવં વલા યગફિરૂઝઝુનુબા ઈલ્લા અન્તા ફગફિરલી મગફિરતમ મિન ઈન્દિકા વરહમની ઈન્નકા અન્તલ ગફુરૂર્રહીમ** (બુખારી)

અલ્લાહુમ્મા ઈન્ની અઉઝોબિકા મિન અઝાબે જહન્નમ વ અઉઝોબિકા મિન અઝાબિલ કબરે વ અઉઝોબિકા મિન ફિતનતિલ મસીહિદ-દજ્જાલિ વ અઉઝોબિકા મિન ફિતનતિલ મહયા વલમમાત. અલ્લાહુમ્મા ઈન્ની અઉઝોબિકા મિનલ માસિમે વલ મગરિમ (બુખારી)

તરજુમા :-

"અય અલ્લાહ મેને અપને નફસ પર બહુત બહુત ઝુલ્મ કિયા

હય ઔર તેરે સિવા કોઈ ગુનાહોં કો બખ્શ નહિ સકતા બસ તૂ અપની તરફસે ખાસ બખ્શિશ સે મુજહ કો બખ્શ દે ઔર મુજહ પર રહમ ફરમા. બેશક તૂહી બખ્શનેવાલા નિહાયત રહમવાલા હય.''

અય અલ્લાહ મૈં પનાહ માંગતા હું તેરી, જહન્નમ કે અઝાબ સે. ઔર પનાહ માંગતા હું તેરી, અઝાબે કબર સે. ઔર પનાહ માંગતા હું તેરી, દજ્જાલ કે ફિતને સે. ઔર પનાહ માંગતા હું તેરી, જિંદગી ઔર મોત કે ફિતને સે. અય અલ્લાહ પનાહ માંગતા હું તેરી, ગુનાહ ઔર કર્ઝ સે.

ફિર દાયે તરફ મુંહ ફેર કર **''અસ્સલામો અલયકુમ વરહમતુલ્લાહ''** કહે ઔર બાયેં તરફ મુંહ ફેર કર ઈસી તરહ કહેં, સલામ કે વક્ત ઈતના ફિરે કે પીછે વાલા શખ્શ ઉસકા રૂખસાર દેખ લે.

સલામ ફેરને કે બાદ એક મરતબા બુલંદ આવાઝ સે ''અલ્લાહો અકબર'' (બુખારી) કહે. ફિર તીન મરતબા ''અસ્તગફિરૂલ્લાહ'' કહે ઔર યે સનાએ પળ્હે (મુસ્લિમ). ''અલ્લાહુમ્મા અનતસ્સલામ વમિનકસ્સલામ તબારકતા યા ઝલ જલાલે વલ ઈકરામ. અલ્લાહુમ્મા અઈન્ની અલા ઝિકરિકા વ શુકરિકા વ હુસને ઈબાદતિકા. લા ઈલાહા ઈલ્લલ્લાહો વહદહુ લા શરીકા લહુ લહુલ મુલ્કો વ લહુલ હમ્દો વ હુવા અલા કુલ્લે શયઈન કદીર. અલ્લાહુમ્મા લા માનિઆ લિમા આઅતયતા વલા મોઅતિયા લિમા મનાઅતા વલા યન ફઉિઝલજદ્દે મિનકલ જદ્દો.'' (મુસ્લિમ)

તરજુમા :-

અય અલ્લાહ તુ સલામતીવાલા હય તુજસે સલામતી હાસિલ હોતી હય. તુ બાબરકતવાલા હય. અય બુઝુરગી ઔર ઈઝઝતવાલે અલ્લાહ તુ મુજે મદદ દે કે મૈં તેરી યાદ, તેરા શુક્ર ઔર તેરી ખૂબ ઈબાદત કરતા રહુ અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મઅબુદ નહિ. વોહ અકેલા હય ઉસકા કોઈ શરિક નહિ. ઉસીકી બાદશાહી હય, વોહી હમ્દ ઔર સના કા સઝાવાર હય. ઔર વોહી હર ચીઝકા કાદિર હય. અય અલ્લાહ નહિ કોઈ દે સકતા કોઈ ચીઝ જીસકો તુ રોક દે ઔર નહિ કોઈ રોક દે જીસકો તુ દેના ચાહે, ઔર નહિ ફાએદહ દે સકતી કીસી દોલતમન્દ કો ઉસકી દોલત, તેરે અઝાબ સે. **''ફિર આયતલ કુરસી પળ્હે.''** ફિર ૩૩ બાર **''સુબહાનલ્લાહ''**, ૩૩ બાર **''અલહમ્દુ**

લિલ્લાહ'' ઔર ૩૪ બાર ''અલ્લાહો અકબર'' પળ્હે.

:: નમાઝે વિત્ર ::

વિત્ર એક યા તીન રકાઅત પળ્હો. વિત્ર કી તીન રકાઅતેં એક હી ''અત્તહીયાત'' સે પળ્હો. દરમ્યાન મેં ''અત્તહીયાત ન પળ્હો'' તીન રકાઅત વિત્ર મેં યા એક રકાઅત મેં ''સૂરઅ ફાતિહા'' કે બાદ ''સબ્બિહિસ્મા રબ્બિકલ આઅલા'' પળ્હો ઔર દુસરી રકાઅત મેં ''કુલ યા અઈયુહલ કાફિરૂન'' ઔર તીસરી રકાઅત મૈં ''કુલ હુવલ્લાહો અહદ'' પળ્હો. વિત્ર કી આખરી રકાઅત મેં રૂકુઅ કે બાદ દુઆએ કુનુત મેં યે દુઆ પળ્હે.

અલ્લાહુમ્મા અહદિની ફી મન હદૈત, વ આફિની ફીમન આફૈત, વ તવલ્લની ફીમન તવલ્લૈત વ બારિકલી ફીમા આઅતૈત, વકિની શર્રમા કઝૈત, ફઈન્નકા તકઝી વલા યુકઝા અલૈક, ઈન્નહુ લા યઝિલ્લો મંવ્વાલૈત, વલા યઈઝઝો મન આદૈત, તબારકતા રબ્બના વ તઆલૈત, વસલ્લલ્લાહો અલન્નબી.

તરજુમા :-

''અય અલ્લાહ હિદાયત દે મુજકો ઉન લોગો મેં જીનકો હિદાયત દી તુને ઔર આફિયત દે મુજકો ઉન લોગો મેં જીનકો આફિયત દી તૂને, ઔર દોસ્ત બના મુજકો ઉન લોગો મેં જીનકો દોસ્ત બનાયા તુને, ઔર બરકત દે મુજકો ઉસમે જો દિયા તૂને, ઔર જો ફૈસલા તૂને કિયા ઉસ બુરાઈસે મુજકો બચા. પસ તહકીક તુહી ફૈસલા કરતા હય. ઔર યકીનન તૂજ પર કોઈ ફૈસલા નહીં કરતા. યકીનન વોહ ઝલીલ નહીં હોતા જીસકો તૂને દોસ્ત બનાયા. ઔર નહિ ઈઝઝત પાતા જિસકો તૂને દુશ્મન બનાયા. બા બરકત હય તૂ અય રબ હમારે ઔર બુલન્દ હય તેરી ઝાત ઔર દુરૂદ ભેજ અલ્લાહ નબી (સ.અ.વ.) પર.'' યે દુઆ વિતર કી આખરી રકાઅત મેં ''રબ્બના લકલ હમદ'' પુરા પળ્હ કર હાથ ઉઠાકર પળ્હે રૂકુઅ સે પહેલે ભી પળ્હના જાઈઝ હય. (બુખારી)

:: જુમ્આ કી નમાઝ કા બ્યાન ::

(૧) હઝરત અબુ હુરૈરહ (રઝી) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જિસ શખ્શને જુમ્અવાલે દિન ગુસ્લ કિયા, ગુસ્લ જનાબત કે માનિંદ (ખુબ એહતિમામસે) ફિર નમાઝે જુમઅ કે લીએ ગયા અવ્વલ ઘળીહ મેં તો ગોયા ઉસને એક ઉંટકી કુરબાની કી. જો ઉસકે બાદ વાલી ઘળીહ મેં ગયા તો ગોયા ઉસને એક ગાય કુરબાન કી. ઔર જો તીસરી ઘળીહ મેં ગયા તો ગોયા ઉસને સીંગોવાલા કુરબાન કીયા. ઔર જો ચોથી ઘળીહ મેં ગયા તો ગોયા ઉસને એક મુરઘી કા સદકાઅ કીયા. ઔર પાંચવી ઘળીહ મેં ગયા તો ગોયા ઉસને એક અન્ડા અલ્લાહ કી રાહ મેં સદકાઅ કિયા. પસ જબ ઈમામ ખુત્બે કે લીએ ઘર સે નિકલ આએ તો ફરિશ્તે મસ્જિદ કે અંદર હાઝીર હો જાતે હૈં ઔર ઝિક્ર કરતે હૈં (યાને નામ દર્જ કરનેવાલા રજિસ્ટર બંધ કર દેતે હૈં) (બુખારી, મુસ્લિમ)

(૨) હઝરત અબુ હુરૈરહ (રઝી) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને જુમઅ કા ઝિક્ર કિયા તો ફરમાયા ''ઈસ મેં એક અયસી ઘળીહ હય કે જિસ મુસલમાન કો વોહ મયસ્સર આ જાએ, ઔર ખળાહ હુઆ નમાઝ પળ્હ રહા હોતો વોહ અલ્લાહ સે જિસ ચીઝ કા સવાલ કરતા હય તો અલ્લાહ તઆલા ઉસે જરૂર અતા કરતા હય.'' ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને અપને હાથ સે ઉસ ઘળીહં કે મુખ્તસર હોને કા ઈશારહ કિયા (બુખારી, મુસ્લિમ)

(3) હઝરત ઔસ (રઝી) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા તુમ્હારે દિનો મેં સબસે ઝિયાદહ ફઝીલત વાલા દિન જુમઅ કા દિન હય પસ ઉસ દિન મુજહ પર કસરત સે દરૂદ ભેજા કરો ઈસ લીએ કે તુમ્હારા દરૂદ મુજહ પર પેશ કિયા જાતા હય. (અબુદાઉદ)

:: તહુજ્જુદ કી નમાઝ કા બયાન ::

(૧) રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે તહજ્જુદ ઝરૂર પળ્હા કરો ક્યું કે વોહ તુમસે પહેલે સાલિહીન કા તરીકા હય ઔર તુમ્હારે લિએ કુર્બે ખુદાવન્દીકા સબબ હય. ઔર ગુનાહોં સે દૂર હોને કા ઝરીઆ હય. ઔર યે રાત કા કિયામ ગુનાહોં સે બાઝ રખનેવાલા હય. (તિરમિઝી)

(૨) રસુલ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હે કે ફર્ઝ નમાઝ કે બાદ સબસે અફઝલ નમાઝ તહજ્જુદ કી નમાઝ હય. (અહમદ)

(૩) હઝરત આયશા (રઝી) સે રિવાયત હય કે નબી (સ.અ.વ.) નમાઝે ઈશાં ઔર નમાઝે ફજર કે દરમ્યાન ગ્યારહ (૧૧) રકાઅતે નમાઝ અદા ફરમાતે, હર દો રકાઅત કે બાદ સલામ ફેરતે ઔર સારી નમાઝ કો એક રકાઅત સે વિતર બનાતે. (બુખારી, મુસ્લિમ)

:: તરાવીહ કી નમાઝ કા બયાન ::

(૧) હઝરત આયશા (રઝી) ફરમાતી હે કે રમઝાન ઔર ગૈર રમઝાન મેં રસુલ (સ.અ.વ.) ગ્યારહ રકાઅત સે ઝિયાદહ નમાઝ નહિ પળ્હતે થે. (બુખારી)

(૨) હઝરત જાબિર (રઝી) રિવાયત કરતે હૈ કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને હમકો રમઝાન મેં આઠ રકાઅત તરાવીહ પળ્હાઈ, ફિર વિતર પળ્હેં. (સહીહ ઈબ્ને ખુઝયમ્રા, સહીહ ઈબ્ને હબ્બાન)

(૩) હઝરત અબુ હુરયરહ (રઝી) ફરમાતે હૈ કે રસુલ (સ.અ.વ.) કે વફાત કે બાદ ભી નમાઝ તરાવીહ કા તરીકા આઠ રકાઅત પળ્હને કા જારી રહા. હઝરત અબુબકર (રઝી) કી ખિલાફત ઔર હઝરત ઉંમર (રઝી) કે ઈબતેદાઈ દોરમે ભીં યેહી તરીકા જારી રહા. ફિર હઝરત ઉંમર (રઝી) ને તરાવીહ કી નમાઝ જમાઅત સે પળ્હને કા તરીકા મુકર્રર ફરમાયા. (અબુદાઉદ)

ઈન હદીષોં સે યે બાત સાફ સાબિત હો ગઈ કે રસુલ (સ.અ.વ.) કી સુન્નત સિર્ફ આઠ રકાઅત તરાવીહ હય. જો લોગ (૨૦) બીસ રકાઅત તરાવીહ કી નમાઝ પળ્હતે હે વોહ સુન્નત કે ખિલાફ કામ કરતેં હે ઔર સુન્નત કે ખિલાફ કામ હરગીઝ કુબુલિયાત કે લાએક નહિ.

:: નમાઝે ઈદૈન કા બયાન ::

(૧) ઈદુલ ફિતર કી નમાઝ કે લિએ ઘરસે નિકલને સે પહલે સદકએ ફિતર અદા કરના ચાહીએ. (મિશ્કાત)

(૨) નમાઝે ઈદસે પહેલે યા બાદ મેં કોઈ નમાઝ નહિ. (બુખારી,

મુસ્લિમ, અબુદાઉદ)

(૩) ઈદુલ ફિતર કી નમાઝ દેર કરકે પળ્હેં ઔર ઈદુલ અઝહા કી નમાઝ જલ્દી સે પળ્હના ચાહીએ (મયનુલ અવતાર)

(૪) હુઝુર (સ.અ.વ.) ઈદુલ ફિતર કી નમાઝ કે લિએ ખજુર ખા કર નિકલતે ઔર ઈદુલ અઝહા મેં નમાઝ કે બાદ ખાતે (તિરમિઝી, ઈબ્નેમાજા)

(૫) ઔરતોં કો ઈદગાહ મેં જાના વાજીબ હય. ઉમ્મે અતીયહ (રઝી) કહેતી હૈ કે હમે હુકમ દિયા ગયા કે હમ સબ ઔરતોં કો ઘરોં સે નિકાલેં, હૈઝ વાલીયો ઔર પરદહ વાલીયો કો તાકે હાઝિર હો મુસલમાનો કી જમાઅત ઔર ઉનકી દુઆઓંમે, ઔર ફરમાયા રસુલ (સ.અ.વ.) ને કે અલગ રહેં હૈઝવાલીયાં અપને મુસલ્લે સે (યાને નમાઝ ન પળ્હેં) લેકીન મુસલમાનોં કી દુઆઓ ઔર તકબીરોમેં શામિલ રહેં. તાકે અલ્લાહ કી રહમત ઔર બક્ષિસ સે હિસ્સા પાએં. એક ઔરતને અર્ઝ કિયા કે હમમેં સે કિસી કે પાસ ચાદર ન હો તો ? તો હુઝુર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ''ચાહીએ કે ઉસકો ઉસકે સાથ વાલી ઔરત ચાદર ઉળાહ દે.'' (બુખારી, મુસ્લિમ)

હુઝુર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જુમઅ કે રોઝ મસ્જીદ મેં ઔરતે જાના ચાહેં તો ઉનકો રોકના નહીં ચાહીએ. તાકે વોહ ભી મુસલમાનોં કે ખુત્બા સુને ઔર દીની તઅલીમ મેં વાકિફ હો. ઔર ઈદૈન મેં તો ઉનકો ખાસ હુકમ દિયા ગયા હય કે વોહ ઈદગાહ જરૂર જાએ યહાં તક કે હૈઝવાલી ઔરતોં કો ભી ઈદગાહ જાને કા હુકમ દિયા હય. તાકે ખુત્બા વગયરહ સુને ઔર દીની માલુમાત હાંસલ કરે. મગર અફસોસ, સદ અફસોસ કે આજ મુસલમાનોં ને અપની ઔરતોં કો મસ્જીદ મેં જુમઅ કે રોઝ જાને સે ભી રોકા હય ઔર ઈદૈન મેં ઈદગાહ જાને સે ભી રોકા હય. જબ કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ખાસ તાકીદ ફરમાઈ હય. યે સરાસર રસુલ (સ.અ.વ.) કે હુકમ ઔર સુન્નત કે ખિલાફ હય. ઈસી લીએ ઔરતેં આજ દીની તઅલીમ ઔર મઅલૂમાત સે મહરૂમ હય. ઉનકો કોઈ ન દીની તઅલીમ દી જાતી હય. ન ઉનકે લીએ કોઈ દીની તઅલીમ કા નિઝામ હય. વોહ અપને પ્યારે નબી (સ.અ.વ.) કે કોલ ઔર ફરમાનો સે ના વાકિફ હૈં હમેં ચાહીએ

કે ઔરતોં કે લીએ સહીહ તઅલીમ કા ઈન્તિઝામ કરના ચાહીએ ઔર ઉનકો જુમઅ કે દિન મસ્જીદ મેં જાને સે ઔર ઈદૈન કે રોઝ ઇદગાહ જાને સે હરગીઝ ન રોકના ચાહીએ. અલ્લાહ તઆલા હમેં હિદાયત દે. (આમીન)

આખીર મેં યે દુઆ હય કે અલ્લાહ તઆલા હમેં સહીહ મઅનોં મેં રસુલ (સ.અ.વ.) કે સહીહ તરીકે કે મુતાબીક નમાઝ પળ્હને કી તૌફીક અતા કરે આમીન......

રબ્બના તકબ્બલ મિન્ના ઈન્નકા અન્તસ્સમીઉલ અલીમ વતુબ અલ્યના ઈન્નકા અન્ત્ત તવ્વાબુર્રહીમ.

સુબ્હાના રબ્બિકા રબ્બિલ ઈઝઝતે અમ્મા યસિફૂન વ સલામૂન અલલ મુરસલીન વલહમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન.

તકબ્બલ યા રબ્બલ આલમીન. આમીન....

મો. શહાબુદીન, સલ્ફી

બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ

મેરે રબ હુજુમે ગમમેં તુઝે જબ કભી પુકારા
તેરી આમ રહમતોં ને મુઝે દે દિયા સહારા
મેરે રબ હુજુમે ગમમેં ...

તેરે રાસ્તે સે હટકર મુઝે અન્ગાબી સે નફરત
તેરી રાહમેં મિલે તો મુઝે ઝહર ભી ગંવારા
મેરે રબ હુજુમે ગમમેં ...

વહી બુત ફિર આજ રાહમે ચટ્ટાન લે રાળે હૈ
જીન્હેં તેરે ગાઝિયોં ને કભી ઠોકરોં સે મારા
મેરે રબ હુજુમે ગમમેં ...

કહાં જાએ તેરે મુજરિમ તેરે હલ્ક-એ અસર સે
તેરી હર જગહ હુકૂમત, તેરા હર જગહ ઈજારા
મેરે રબ હુજુમે ગમમેં ...

તેરી ઝાત કા ઈહાતા હુઆ હૈ ન હો સકેગા
તેરી હમ્દ મેં હૈ સાકિત યે ઝબાને મુસ્તઆરા
મેરે રબ હુજુમે ગમમેં ...

કહાં જાએ તેરે મુજરિમ તેરે હલ્ક-એ અસર સે
તેરી હર જગહ હુકૂમત, તેરા હર જગહ ઈજારા
મેરે રબ હુજુમે ગમમેં ...

મેરે રબ હુજુમે ગમમેં તુઝે જબ કભી પુકારા
તેરી આમ રહમતો ને મુઝે દે દિયા સહારા
મેરે રબ હુજુમે ગમમેં ...

હેમાલી પ્રિન્ટર્સ, સુરત. મો.: ૯૮૨૫૩ ૫૨૩૩૮